Ministerstvo
školství, mládeže
a tělovýchovy

Sekce vzdělávání a mládeže
Odbor rovného přístupu ke vzdělávání a podpory
pracovníků v regionálním školství
Oddělení podpory pracovníků v regionálním školství

Role provázejících a uvádějících učitelů

metodické doporučení

červen 2026

Úvod **3**

Východiska **3**

1.1 Jak škola nastavuje podmínky pro práci PU a UU 3

1.2. Společný rámec: KRAAU jako nástroj profesního učení 6

1.3. Společné principy práce PU a UU 7

Provázející učitel **8**

2.1 Vymezení role 8

2.2 Ukotvení v legislativě 8

2.3 Financování a vykazování provázejících učitelů 8

2.4 Rozsah a organizace spolupráce PU se studentem učitelství 9

2.5 Cíl spolupráce se studentem učitelství 9

2.6 Klíčové oblasti spolupráce: 10

2.7 Využití KRAAU v praxi 12

2.8 Profesní rozvoj PU a Studium pro PU 12

2.9 Spolupráce s vysokoškolskými vzdělavateli či vzdělavateli ze SPGŠ a VOŠ a s dalšími PU 12

Uvádějící učitel **15**

3.1 Vymezení role 15

3.2 Ukotvení v legislativě 15

3.3 Financování adaptačního období 15

3.4. Smysl adaptačního období 15

3.5 Rozsah a charakter spolupráce 16

3.6 Cíl spolupráce se začínajícím učitelem 16

3.7 KRAAU v adaptačním období 16

3.8 Příklad a nástroje KRAAU 17

3.9 Jakým způsobem mohou ZU a UU využívat KRAAU? 17

3.10 Podmínky kvality adaptačního období 18

Odkazy na další zdroje a materiály: **20**

Seznam zkratek: **21**

Úvod

Provázející učitelé (dále PU) a uvádějící učitelé (dále UU) jsou jednou z klíčových součástí systému podpory profesního učení učitelů od přípravy až po první roky jejich působení ve škole. V praxi ale nebývá vždy jasné, v čem se tyto role liší, a někdy dochází k jejich zaměňování.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) proto připravilo toto metodické doporučení, které role PU a UU srozumitelně vymezuje a podporuje jejich smysluplné uplatnění ve školách.

Dokument je určen především ředitelům škol, PU, UU a dalším aktérům zapojeným do přípravy a podpory učitelů.

Tento metodický text zahrnuje:

I **informativní části** (podbarveno modře) – v těchto pasážích MŠMT informuje o některých zásadních skutečnostech.

D **Doporučující části** (podbarveno zeleně) – v těchto pasážích MŠMT doporučuje.

§ **Závazné části** (podbarveno žlutě) – v těchto pasážích MŠMT poskytuje informace o souvisejících závazných pravidlech vycházejících z platných právních předpisů, které v dané souvislosti považuje MŠMT za stěžejní.

Toto doporučení:

- vymezuje role PU a UU a popisuje rozdíly mezi nimi,
- shrnuje základní požadavky na výkon těchto rolí,
- nabízí konkrétní kroky, jak s rolí PU a UU ve škole smysluplně pracovat.

Východiska

1.1 Jak škola nastavuje podmínky pro práci PU a UU

I Pro smysluplné uplatnění role PU a UU je důležité, aby škola vědomě vytvářela podmínky pro podporu profesního učení učitelů jak v průběhu pedagogických praxí, tak v adaptačním období začínajících učitelů (dále také jen „ZU“).

Jak role UU, tak PU je ukotvena v legislativě (viz dále). Výkon role UU si řídí škola sama, zapojení PU závisí na spolupráci školy s institucí připravující učitele (nejčastěji fakultou vysoké školy).

V obou případech však platí, že kvalita podpory závisí především na tom, jak škola nastaví podmínky pro profesní učení. Klíčovou roli v tomto ohledu hraje vedení školy, které vytváří prostředí pro smysluplnou spolupráci, sdílení a rozvoj učitelů v různých fázích profesní dráhy.

Co to znamená v praxi:

Ve vztahu k PU (pedagogické praxe):

- spolupracovat se vzdělávací institucí připravující učitele při zajištění pedagogických praxí,
- vytvářet podmínky pro realizaci praxe ve škole (zapojení studenta do výuky a života školy),
- zajistit čas na společné plánování a reflexi výuky mezi PU a studentem učitelství,
- využívat Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství (KRAAU) při plánování praxe a k reflexi profesního učení studenta.

Ve vztahu k UU (adaptační období):

- určit UU pro ZU (v souladu s legislativním ukotvením adaptačního období),
- nastavit plán adaptace ZU a průběžně jej vyhodnocovat,
- zajistit pravidelná setkání UU a ZU (včetně náslechů a společné reflexe výuky), s občasnou účastí vedení školy.
- vymezit čas na spolupráci a podporu pro UU a ZU,
- využívat KRAAU při sebehodnocení začínajícího učitele, formulaci rozvojových cílů a vedení profesního dialogu.

Na úrovni celé školy:

- podporovat kulturu spolupráce a sdílení zkušeností mezi učiteli,
- vytvářet bezpečné prostředí pro učení a profesní rozvoj,
- propojovat podporu ZU s celkovým systémem profesního rozvoje školy,
- využívat KRAAU jako společný nástroj pro plánování, reflexi a zpětnou vazbu.

Vedení školy tak vytváří prostředí, ve kterém se profesní učení učitelů stává přirozenou součástí každodenní práce školy. Tento přístup je v souladu s principy pedagogického vedení školy a podporou profesního rozvoje učitelů, jak jsou popsány v Kritériích kvalitní školy ČŠI.

Tabulka 1: V čem se liší role provázejícího učitele a uvádějícího učitele

	Provázející učitel	Uvádějící učitel
Etymologie názvu	provází praxí	uvádí do profese
Koho podporuje	studenta/žáka učitelství	ZU v adaptačním období
Fáze profesního rozvoje	pregraduální příprava/ příprava na profesi	vstup do profese, tzv. adaptační období
Místo působení	MŠ, ZŠ nebo SŠ, kde je realizována pedagogická praxe	škola, na níž vyučuje jak ZU, tak UU
S kým dále spolupracuje	s institucí vzdělávající učitele, která studenta na praxi vyslala; příp. s dalšími PU ve škole i v rámci Studia pro PU	s ředitelem školy, na níž ZU i UU vyučují, příp. s dalšími UU ve škole
Zodpovědnost za žáky	nese PU (student/žák učitelství vyučuje pod jeho dohledem)	nese ZU (UU mu poskytuje podporu)
Délka spolupráce	po dobu pedagogické praxe	po dobu adaptačního období (nebo jeho části)
Učící se komunita	Je součástí komunity PU a vzdělavatelů z institucí vzdělávajících učitele	Pedagogický sbor školy, ve které UU působí, případně komunita uvádějících učitelů.
Kvalifikační požadavky a profesní rozvoj v roli	Studium pro provázející učitele akreditované MŠMT dle vyhlášky č. 317/2005 Sb., obecné požadavky dle §24c zákona č. 563/2004 Sb.	nejsou stanoveny; doporučeno vzdělávání zaměřené na rozvoj mentorských dovedností, např.: Mentorské dovednosti uvádějícího učitele aneb uvádějící učitel jako podpora začínajícímu učiteli (NPI), případně Studium pro PU
Požadované kompetence	jsou definovány ve Standardu Studia pro PU	oblasti 5 a 6 vstupního vzdělávání Studia pro PU, oblasti 1 a 2 následného vzdělávání Studia pro PU
Klíčové činnosti	společné plánování výuky pozorování a zapojení do výuky reflexe výuky a učení žáků poskytování formativní zpětné vazby	pravidelná setkání a podpora náslechy a reflexe výuky a učení žáků společné plánování profesního rozvoje poskytování formativní zpětné vazby
Práce s KRAAU	úroveň 1 – absolvent/ka učitelství	úroveň 2 – začínající učitel/ka
Co zajišťuje škola, na které PU/UU působí	spolupráce s institucí vzdělávající učitele vytvoření podmínek pro praxi, zejména čas na plánování a reflexi	přidělení UU každému ZU v adaptačním období podpora vedení školy plán adaptace pravidelný čas na spolupráci
Podpůrné nástroje	profesní portfolio studenta učitelství	plán adaptace ZU profesní portfolio ZU
Rizika při výkonu role	redukce role na organizační zajištění praxe nedostatek času na reflexi omezená spolupráce s VŠV či vzdělavateli ze SPGŠ či VOŠ	sklouznutí k hodnotící nebo kontrolní roli nepravidelná spolupráce se ZU absence nebo formálnost plánu adaptace

1.2. Společný rámec: KRAAU jako nástroj profesního učení

Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství (dále KRAAU, MŠMT, 2023) je dokument, který vznikl jako společný referenční rámec pro přípravu učitelů na vysokých školách. Vymezuje, jaké profesní kompetence učitel postupně rozvíjí v průběhu své profesní dráhy.

KRAAU pracuje se třemi úrovněmi profesních kompetencí:

- **úroveň 1 – absolvent/ka učitelství:**
  popisuje očekávané kompetence absolventa a je klíčová pro spolupráci studenta učitelství s PU,
- **úroveň 2 – začínající učitel/ka:**
  vztahuje se k adaptačnímu období a spolupráci s UU,
- **úroveň 3 – zkušený učitel/ka:**
  popisuje kompetence plně profesně etablovaného učitele.

Ačkoli je KRAAU v současnosti formálně ukotven především v přípravě učitelů na vysokých školách, jeho využití se postupně rozšiřuje i do praxe škol, zejména prostřednictvím PU a v adaptačním období ZU.

V praxi školy může KRAAU sloužit jako společný nástroj pro práci PU i UU.

Pomáhá zejména:

- nastavovat cíle profesního učení,
  (co se má student učitelství nebo ZU v dané fázi naučit),
- vést reflexi výuky a profesního rozvoje
  (zaměřenou na konkrétní situace z výuky a učení žáků),
- poskytovat oporu pro popisnou zpětnou vazbu
  (opřenou o pozorovatelné projevy výuky),
- vytvářet společný profesní jazyk
  (který umožňuje sdílet očekávání a vést smysluplný profesní dialog mezi učiteli).

Pro praktické využití je **KRAAU dostupný v několika verzích** – plné verzi, stručném přehledu a kartičkové verzi určené pro každodenní práci

MŠMT v návaznosti na **Metodické doporučení k implementaci KRAAU** vytvořilo **Průvodce implementací KRAAU** - sérii videolekcí, které poskytují praktickou metodickou podporu a nabízejí inspiraci, jak KRAAU využívat v každodenní praxi.

1.3. Společné principy práce PU a UU

I PU i UU podporují profesní učení učitelů především prostřednictvím společné práce nad konkrétními situacemi z výuky. Jejich činnost vychází z několika společných principů:

- **Bezpečné prostředí pro učení**
  Spolupráce je založena na důvěře, respektu a otevřenosti. Studenti i ZU mohou sdílet nejistoty, zkoušet nové postupy a reflektovat svou praxi bez obav z hodnocení.
- **Formativní zpětná vazba opřená o učení žáků**
  Zpětná vazba je konkrétní, popisná a vychází z pozorování výuky. Soustředí se na souvislosti mezi jednáním učitele a učením žáků a směřuje k dalším krokům profesního rozvoje.
- **Podpora profesního učení, nikoli kontrola**
  Smyslem spolupráce je rozvoj profesních kompetencí. Důraz je kladen na učení a profesní posun.
- **Utváření profesního sebepojetí**
  PU i UU podporují rozvoj profesního sebepojetí studenta učitelství i ZU. Reflexe zkušeností z výuky pomáhá porozumět vlastní roli, postupně si budovat profesní jistotu a vědomě směřovat k dalšímu rozvoji. Zároveň se v tomto procesu rozvíjí i profesní sebepojetí samotných PU a UU, kteří reflektují svou roli průvodce a dále rozvíjejí své mentorské kompetence.
- **Práce s dospělými**
  PU i UU pracují s dospělými, kteří se profesně učí. Spolupráce je proto založena na partnerském dialogu, respektu ke zkušenosti a podpoře vlastního přemýšlení o výuce. Přechod do této role může být náročný a vyžaduje rozvoj mentorských dovedností.

Provázející učitel

2.1 Vymezení role

PU podporuje studenta učitelství při jeho vstupu do školní praxe. Vytváří podmínky pro profesní učení studenta, umožňuje mu postupně vstupovat do výuky a vede s ním reflexi jeho profesního rozvoje, a to ve vazbě na KRAAU.

2.2 Ukotvení v legislativě

§ Pozice PU je od 1. 1. 2024 ukotvena v § 24c zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o pedagogických pracovnících). Podmínky pro výkon této role, včetně kvalifikačního studia, upravuje vyhláška č. 317/2005 Sb.

Pro vedení školy je důležité:

- financování PU je ukotveno ve školském zákoně č. 561/2004 Sb., v podobě normativu na provázejícího učitele,
- vyhláška č. 317/2005 Sb. (§ 8a) od 1.1.2026 vymezuje kvalifikační program Studium pro provázející učitele (standard tohoto studia naleznete zde) v rozsahu 65 vyučovacích hodin, podléhající akreditaci v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP),
- pro kvalifikovaný výkon role PU je nutné kromě naplnění podmínek § 24c zákona č. 563/2004 Sb. (odborná kvalifikace, alespoň 5 let praxe) také absolvovat alespoň 20 vyučovacích hodin vstupního vzdělávání v rámci tohoto studia.

Význam role PU byl ověřen v rámci pokusného ověřování Systému podpory PU s cílem zvyšování kvality pedagogických praxí budoucích učitelů (2023–2025), které potvrdilo pozitivní dopad proškolených kvalifikovaných provázejících učitelů na kvalitu pedagogických praxí a přineslo velké množství poznatků podstatných pro nastavení systému provázejících učitelů i další metodické vedení.

2.3 Financování a vykazování provázejících učitelů

§ Financování provázejících učitelů **ve školách zřizovaných krajem, obcí nebo svazkem obcí** (financování PU se nevztahuje na soukromé a církevní školy) je legislativně ukotveno v § 161 odst. 1 písm. a) bod 4 zákona č. 561/2004 Sb. a realizováno prostřednictvím normativu na provázejícího učitele, jehož výši každoročně stanovuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, spolu s ostatními normativy, a to zpravidla se začátkem kalendářního roku. Pro rok 2026 byl tento normativ stanoven ve výši *32352,- Kč*, což odpovídá *24000,- Kč* hrubého platu + odvody. Normativ na provázející učitele je škole přiznán vždy na následující kalendářní rok, jestliže škola **vykáže k 30.9. do oddílu XXXV. výkazu ředitelství škol, R13-01, ty provázející učitele, kteří splňují kvalifikační podmínky dané § 24c zákona č. 563/2004 Sb**. (jsou odborně kvalifikovaní, mají praxi alespoň 5 let) a absolvovali **alespoň vstupní vzdělávání pro provázející učitele v rozsahu 20 h** dle § 8a vyhlášky č. 317/2005 Sb., a zároveň vykonají za školní rok alespoň 30 hodin práce se studentem učitelství, a to nad rámec výuky se žáky. Podmínkou vykázání provázejícího učitele je také **uzavření smlouvy mezi školou a institucí připravující učitele v souladu s § 184b zákona č. 561/2004 Sb.** Jedná se o smlouvu o praxích, která musí být uzavřena nejpozději k 30.9., a tato smlouva musí obsahovat také údaj o celkovém

rozsahu práce provázejících učitelů nad rámec přímé pedagogické činnosti v hodinách a počtu studentů učitelství, kteří budou praxi v daném školním roce v této škole konat. Tato smlouva tedy musí ukotvovat na každého vykázaného provázejícího učitele školy požadavek provázet v daném školním roce studenty učitelství alespoň v rozsahu 30 hodin nad rámec výuky žáků (specificky se jedná o společné plánování výuky a společnou reflexi výuky, případně o uvádění studenta učitelství do života školy; vedení hodiny se studentem se považuje za přímou pedagogickou činnost). **Odměna je následně vyplácena** provázejícímu učiteli ze strany vedení jeho školy **prostřednictvím osobního příplatku, odměny či cílové odměny**. Je v kompetenci ředitele školy rozhodnout o výši vyplaceného příplatku nebo odměny, a to zejména v závislosti na rozsahu vykonané práce. Tento mechanismus zajišťuje předvídatelné financování role, která je klíčová pro kvalitu pedagogických praxí a podporu profesní přípravy budoucích učitelů. Normativ reflektuje náročnost činností vykonávaných provázejícími učiteli nad rámec jejich přímé pedagogické činnosti, zejména mentoring, poskytování zpětné vazby, plánování a reflexi praxe či spolupráci s fakultami připravujícími učitele.

2.4 Rozsah a organizace spolupráce PU se studentem učitelství

§ Rozsah práce PU je vymezen ve smlouvě o praxích mezi školou, na níž jsou praxe realizovány a vzdělávací institucí podle § 184b zákona č. 561/2004 Sb. Minimální rozsah pro financování činí 30 hodin provázení studentů za školní rok nad rámec přímé pedagogické činnosti.

Rozsah podpory jednotlivých studentů není pevně stanoven a může se lišit podle typu praxe a konkrétních podmínek školy (např. vyučovaného předmětu či počtu vyučovaných hodin).

I V praxi se dále doporučuje:

1) PU věnuje srovnatelný rozsah času (30 hodin) také spolupráci ve výuce (společné plánování, výukové vstupy, reflexe),
2) PU ještě před zahájením své činnosti absolvuje vstupní vzdělávání v rámci Studia pro PU,
3) Po absolvování Studia pro PU se v rámci výkonu své role dále zapojuje zejména do:
   - pravidelných setkání s VŠV či vzdělavateli ze SPGŠ či VOŠ,
   - tripartitních setkání se studenty a VŠV či vzdělavateli ze SPGŠ či VOŠ,
   - spolupráce na výuce s VŠV či vzdělavateli ze SPGŠ či VOŠ.

2.5 Cíl spolupráce se studentem učitelství

D Cíl spolupráce mezi studentem učitelství a provázejícím učitelem je vymezen KRAAU. Ten umožňuje studentům učitelství plánovat a reflektovat vlastní rozvoj v roli učitele, orientovat se v úkolech a požadavcích, které na něj učitelská profese klade.

Průběžné formativní využívání KRAAU podporuje u studentů učitelství rozvoj reflektivní kompetence. Jedná se o kompetenci, jejíž osvojení je procesem dlouhodobým. Ten zahrnuje získávání znalostí (např. konkrétních reflektivních technik), jejich aplikaci (např. odlišení reflexe od popisu situace), rozvoj klíčových dovedností (např. nenapravovat pouze následky pedagogických situací, ale automatizovat nutnost hledání příčiny problému).

2.6 Klíčové oblasti spolupráce:

D Spolupráci mezi provázejícím učitelem a studentem učitelství lze rozdělit do pěti oblastí:

Budování důvěry a profesního sebepojetí

První oblast se vztahuje k potřebě studenta učitelství navázat vztah důvěry s PU, který je pro proces profesního učení nezbytný. Pro navázání takového vztahu jsou významné diskuse o profesním sebepojetí jak studenta, tak PU. Ty se mohou týkat toho, jak uvažují o své roli učitele, o svém pojetí žáka, o pojetí výuky, ale i oboru, který vyučují. Důvěra se rodí z porozumění tomu, co oba aktéry spojuje, v čem se liší, čím se mohou vzájemně inspirovat. Vhodným východiskem pro tyto první diskuse je KRAAU, který studentovi učitelství a PU umožňuje vztahovat se konkrétním požadavkům kladeným na roli učitele a nacházet společný profesní jazyk a sdílené porozumění.

Vytváření podmínek pro profesní učení

Druhá oblast spolupráce se týká kroků, jež je potřeba učinit pro to, aby byly ve škole vytvořeny podmínky pro realizaci praxe studenta učitelství a pro vzájemné učení. A to jak podmínky praktické (např. naplánování času a prostoru pro společné plánování a reflexi nebo domluvené způsoby a četnost komunikace ad.), tak podmínky související s bezpečným prostředním pro profesní učení: seznámení se s žáky a kolegy na pracovišti, komunikace s ostatními pracovníky školy apod.

Společné plánování výuky

Třetí oblast spolupráce zahrnuje společnou přípravy výuky. Jedná se o činnosti, které jsou pro studenta učitelství východiskem pro úspěšný vstup do školní třídy a jeho práci se žáky. Zaměřuje se na plánování cílů pro konkrétní vyučovací celek, na volbu metod a forem výuky, jimiž lze zvolených cílů dosáhnout, i stanovení kritérií pro vyhodnocení toho, zda bylo cílů dosaženo.

Náročnost této oblasti spolupráce spočívá v tom, že se nemůže vztahovat pouze k dílčím vyučovacím celkům. Plánování musí vycházet z kurikulárních dokumentů, tedy z dlouhodobých cílů vzdělávání. PU se tak se studentem učitelství zamýšlí i nad tím, jak smysluplně plánovat výuku ve vztahu k příslušnému RVP a ŠVP.

Vstupy do výuky a profesní učení v praxi

Čtvrtá oblast spolupráce se týká různých variant vstupů studenta učitelství do výuky. Od (ne)strukturovaného pozorování výuky PU či spolužáka na praxi, přes dílčí výukové vstupy, různé formy tandemové výuky až po výuku samostatně vedenou, v níž PU hospituje. Zadání pro pozorování výuky je důležité vztahovat ke konkrétním kompetencím KRAAU, aby bylo možné vyhodnocovat profesní rozvoj studenta učitelství.

Reflexe výuky a profesního rozvoje

Pátá oblast je věnována reflexi výuky žáků i profesního učení studenta učitelství. Student učitelství spolu s PU využívá získané důkazy o učení žáků k vyhodnocení toho, jak se mu podařilo naplnit plánované cíle učení. Hledá příčiny úspěchu či neúspěchu žáků a stanovuje další kroky či hledá alternativní řešení pro svou další výuku.

Souběžně s reflexí procesu výuky však student učitelství vyhodnocuje i vlastní profesní rozvoj. PU poskytuje studentovi učitelství formativní zpětnou vazbu na základě pozorování jeho výuky. Společně vyhodnocují, u kterých profesních kompetencí došlo k posunu a jak se to projevilo ve výuce. Volí další kroky a dílčí cíle na cestě k profesnímu rozvoji studenta učitelství a domlouvají se na zadání pro další pozorování.

Oblast spolupráce věnovaná reflexi zahrnuje i tripartity, tedy setkání studenta učitelství s PU a vysokoškolským vzdělavatelem či vzdělavateli ze SPGŠ či VOŠ. Cílem tripartity je vyhodnotit profesní posun studenta učitelství ve vztahu ke kompetencím, jak je popisuje KRAAU, a formulovat konkrétní doporučení či další kroky na cestě profesního rozvoje (viz tabulku 2, bod 5).

2.7 Využití KRAAU v praxi

D KRAAU slouží jako společný rámec pro:

- plánování cílů praxe,
- zadávání pozorování výuky,
- poskytování formativní zpětné vazby,
- vyhodnocování profesního posunu studenta.

2.8 Profesní rozvoj PU a Studium pro PU

I Učitel, který vstupuje do role PU, většinou disponuje rozvinutými profesními kompetencemi, je zkušeným učitelem. V roli PU je však nutné rozvíjet a prohlubovat kompetence související s tím, že se věnuje profesní přípravě dospělých, tedy především kompetence ke spolupráci a kompetence reflektivní a mentorské.

Učitel si postupně utváří své sebepojetí v pro něj nové roli PU, a zvyšuje tak své sebevědomí v roli vzdělavatele budoucích učitelů. K tomu mu pomáhá také zapojení do učící se komunity PU i vzdělavatelů ze SPGŠ, VOŠ či VŠV budoucích učitelů.

Podobně jako svou učitelskou práci vztahuje k národnímu kurikulu (příslušné RVP) a k ŠVP školy, na níž vyučuje, svou činnost v roli vzdělavatele budoucích učitelů vztahuje ke KRAAU a ke studijnímu či vzdělávacímu programu učitelství realizovanému na pracovišti (fakultě, vysoké škole, střední škole, zařízení pro DVPP), s nímž na přípravě budoucích učitelů spolupracuje.

Posun ve všech výše uvedených oblastech umožňuje absolvování **povinného akreditovaného Studia pro provázející učitele o celkovém rozsahu 65 hodin**, které pro spolupracující učitele připravují a nabízejí pracoviště zajišťující přípravu učitelů. Podmínky nezbytné pro to, aby byla takovému studiu udělena akreditace MŠMT, definuje Standard Studia pro provázející učitele.

2.9 Spolupráce s vysokoškolskými vzdělavateli či vzdělavateli ze SPGŠ a VOŠ a s dalšími PU

D Spolupráce je nastavována institucí připravující učitele. Níže jsou uvedena doporučení MŠMT. Konkrétní podoba spolupráce závisí zejména na pojetí zvoleném konkrétní institucí připravující učitele. PU sehrávají důležitou roli v procesu implementace KRAAU do praxe. Očekávané výsledky na úrovni školní třídy, v níž je realizována učitelská praxe studentů učitelství, jsou popsány v tabulce 2.

Tabulka 2: Očekávané výsledky implementace KRAAU na úrovni školní třídy, v níž je realizována učitelská praxe studentů a studentek učitelství

▪ Studenti a studentky učitelství ve spolupráci s VŠV či vzdělavateli ze SPGŠ či VOŠ definují cíle pro konkrétní typ praxe. Cíle jsou provázány s KRAAU a studující je sdílejí se svými PU.
▪ Spolupráce studenta učitelství a PU v průběhu učitelské praxe vychází z KRAAU. Studenti a studentky i PU dokument využívají (a) k plánování dílčích rozvojových cílů, (b) formulaci zakázky pro pozorování výuky i (c) pro formulaci kritérií pro hodnocení profesního posunu v závěru praxe.
▪ Student učitelství si při plánování, realizaci a vyhodnocování výuky žáků ověřuje, zda a do jaké míry dosahuje jednotlivých kompetencí. Od PU získává formativní zpětnou vazbu.
▪ Studenti a studentky učitelství společně s PU identifikují klíčové aspekty výuky a při reflexi výuky odhalují příčiny úspěchu či neúspěchu ve výuce žáků.
▪ Studenti a studentky učitelství získávají od VŠV či vzdělavatelů ze SPGŠ či VOŠ i PU v závěru praxe zpětnou vazbu, která popisuje a hodnotí konkrétní projevy profesních kompetencí při práci se žáky.
▪ Studenti a studentky učitelství popisují a objasňují vliv reflektovaných zkušeností získaných při práci se žáky na své profesní sebepojetí.

D Z tabulky je patrné, že pro úspěšnou realizaci praxí studentů učitelství je klíčová spolupráce PU s VŠV či vzdělavateli ze SPGŠ a VOŠ. Tato spolupráce se týká především:

Nastavení cílů praxe a využívání KRAAU:

- VŠV či vzdělavatel ze SPGŠ či VOŠ komunikuje PU, jaké profesní kompetence KRAAU a na jaké úrovni se očekávají v dané fázi studia.
- VŠV či vzdělavatel ze SPGŠ či VOŠ a PU se dohodnou na základních parametrech praxe, které student musí splnit (např. počet náslechů, počet samostatně vedených hodin, struktura profesního portfolia).
- VŠV či vzdělavatel ze SPGŠ či VOŠ a PU se na začátku daného typu praxe shodnou na tom, jakým způsobem student specifikuje své rozvojové cíle. Tyto cíle vycházejí z KRAAU, musí být realistické a vyhodnotitelné pro daný typ praxe.

Využití KRAAU pro plánování a zadávání

- VŠV a PU se dohodnou na klíčových didaktických konceptech, které student aktuálně studuje (např. principy formativního hodnocení). PU je následně připraven tyto koncepty ve své výuce modelovat a aktivně je reflektovat se studentem.
- VŠV a PU společně vyvinou nebo sdílejí sadu konkrétních zadání pro pozorování výuky provázejícího učitele. Tato zadání jsou úzce navázána na kompetence KRAAU, které student v dané fázi rozvíjí (např. 4.2 Poskytuji a přijímám zpětnou vazbu a vedu k tomu žáky a žákyně; 4.3.Vedu žáky a žákyně k reflexi jejich učení. To zajišťuje, že je zadání pro pozorování formulováno s využitím profesního jazyka a současně je cílené a účelné.

Zpětné vazby a reflexe

- PU a vzdělavatelé ze SPGŠ, VOŠ či VŠV mají shodu na tom, jakým způsobem bude studentovi učitelství poskytována formativní zpětná vazba zaměřená na konkrétní projevy profesních kompetencí ve výuce.
- PU a vzdělavatelé ze SPGŠ, VOŠ či VŠV komunikují společný přístup k reflexi výuky, který vede studenta k identifikaci příčin úspěchu/neúspěchu ve výuce žáků (důkazy o učení žáků jsou výchozí bod reflexe).
- V závěru praxe (např. při tripartitním setkání) vzdělavatelé ze SPGŠ, VOŠ či VŠV a PU sdílejí svá hodnocení profesního posunu studenta. Zpětná vazba je popisná a hodnotící a přímo odkazuje na projevy kompetencí KRAAU pozorované při práci se žáky.

Uvádějící učitel

3.1 Vymezení role

I UU podporuje ZU v adaptačním období. Vytváří podmínky pro jeho profesní růst, pomáhá mu orientovat se v prostředí školy a vede s ním reflexi jeho profesního rozvoje, a to ve vazbě na KRAAU. Role UU je podpůrná, nikoli kontrolní.

3.2 Ukotvení v legislativě

§ Pozice UU je od 1.1.2024 zakotvena v § 24b zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, a je spojena s adaptačním obdobím ZU.

Adaptační období je vymezeno v § 24a tohoto zákona jako dvouleté období od prvního nástupu do pracovního poměru na pozici učitele. ZU se rozumí učitel, od jehož nástupu do profese neuplynuly více než dva roky; započítává se pouze výkon práce v roli učitele v pracovním poměru.

UU přiděluje každému ZU vedení školy s ohledem na jeho odborné zkušenosti a mentorské dovednosti. Za výkon této role náleží UU příplatek vycházející z normativu na adaptační období stanoveného MŠMT.

3.3 Financování adaptačního období

§ Financování adaptačního období je legislativně ukotveno v § 161 odst. 1 písm. a) bod 3 zákona č. 561/2004 Sb. a realizováno prostřednictvím normativu na adaptační období, jehož výši každoročně stanovuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, a to zpravidla se začátkem kalendářního roku. Pro rok *2026* je tento normativ stanoven ve výši *32 352,- Kč* na 1. rok adaptačního období, což odpovídá *24 000,- Kč* hrubého + zbylé části na odvody a 16 176,- Kč na 2. rok adaptačního období, což odpovídá 12 000,- Kč hrubého + zbylé části na odvody. Normativ na adaptační období je škole přiznán vždy na následující kalendářní rok, jestliže vykáže **do oddílu X. výkazu ředitelství škol, R13-01, ty učitele, kteří jsou v 1. či 2. roce adaptačního období, vycházejícího z § 24a zákona č. 563/2004 Sb**. Normativ je určen na zajištění podpory začínajících učitelů, zejména pak na odměňování práce uvádějících učitelů. Uvádějícímu učiteli je normativ vyplácen **prostřednictvím osobního příplatku, odměny či cílové odměny**.

3.4. Smysl adaptačního období

I Adaptační období představuje klíčovou fázi profesní dráhy učitele. Jeho smyslem je podpořit ZU při vstupu do profese tak, aby dokázal identifikovat své potřeby, rozvíjel své profesní kompetence a postupně si utvářel profesní sebepojetí.

Kvalitně nastavené adaptační období přispívá k profesní jistotě ZU i jeho setrvání v profesi. Zkušenosti z praxe a výsledky Národního šetření učitelských kompetencí začínajících učitelek a učitelů ukazují, že systematická podpora a pravidelná spolupráce ZU s UU mají výrazný pozitivní dopad na profesní rozvoj ZU.

3.5 Rozsah a charakter spolupráce

I UU je klíčovým partnerem ZU v adaptačním období. Jeho role směřuje k rozvoji profesních kompetencí ZU a podpoře jeho postupného osamostatňování v učitelské roli.

V praxi se doporučuje, aby spolupráce zahrnovala zejména:

- pravidelná setkávání a profesní dialog,
- náslechy a následnou reflexi výuky,
- společné plánování profesního rozvoje,
- sdílení profesních zkušeností a podporu při řešení situací z praxe.

Podpora vychází z individuálních potřeb ZU a může se týkat oblasti oborové didaktiky, práce s klimatem třídy, komunikace s rodiči i celkové orientace v prostředí školy. Společný obor může být výhodou, není však podmínkou.

3.6 Cíl spolupráce se začínajícím učitelem

I Cílem spolupráce je podpora profesního rozvoje ZU ve vztahu ke KRAAU, posilování jeho profesní jistoty a postupné převzetí odpovědnosti za výuku.

3.7 KRAAU v adaptačním období

D Východiskem pro spolupráci mezi UU a ZU je KRAAU, zejména jeho úroveň pro začínající učitele. Má-li se ZU dále profesně rozvíjet, zažívat první profesní úspěchy a identifikovat další úkoly na své profesní cestě, potřebuje rozumět nárokům, které na něj učitelská profese staví.

KRAAU plní v adaptačním období především **formativní funkci**. Slouží jako opora pro:

- sebehodnocení ZU,
- poskytování průběžné popisné zpětné vazby,
- plánování dalšího profesního rozvoje
- orientaci v úkolech, které před ZU učitelská profese staví.

Podporuje vedení profesního dialogu založeného na konkrétních situacích z výuky a sdíleném porozumění kvalitě učitelské práce.

Při práci s KRAAU se vychází z individuálních potřeb ZU. Rámec slouží jako nástroj podpory profesního učení, nikoli jako kontrolní či hodnoticí nástroj. V praxi je vhodné pracovat s vybranými kompetencemi nebo jejich částmi tak, aby byl rozvoj cílený a přehledný.

Úroveň začínajícího učitele v KRAAU je v průběhu adaptačního období postupně naplňována. Na jeho konci by měl ZU dosahovat této úrovně ve většině kompetencí, a to na základě vlastní výuky, zkušeností a průběžné podpory. Studenti a studentky sice mají o tuto úroveň usilovat již během studia, její plné zvládnutí však souvisí s tím, že ZU již vyučuje autonomně, pracuje se žáky kontinuálně a přebírá za ně odpovědnost (KRAAU, s. 13).

ZU rozvíjí své profesní kompetence autonomně, s využitím podpory a zpětné vazby od UU. Na konci adaptačního období dosahuje jednotlivých kompetencí alespoň na úrovni 2. Své

převědčení o významu jednotlivých kompetencí pro výuku postupně opírá o hlubší profesní zkušenost.

3.8 Příklad a nástroje KRAAU

D Obrázek 1 ukazuje, jak je v KRAAU v oblasti 2 Plánování, vedení a reflexe výuky rozpracována kompetence 2.4 Efektivně vedu výuku a v jejím průběhu zjišťuji míru porozumění žáků a žákyň a reaguji na jejich potřeby.

Začínající učitel nebo učitelka by na konci adaptačního období měli zvládnout **všechny body úrovně 2 (tedy 1 až 4)**. Pátý bod charakterizuje zvládnutí kompetence již zkušeným učitelem, má tedy **aspirační význam**.

Obrázek 1. Oblast 2, kompetence 2.4 Kompetenčního rámce absolventa a absolventky učitelství. (MŠMT, 2023, s. 38)

3.9 Jakým způsobem mohou ZU a UU využívat KRAAU?

D Uvedené příklady mají ilustrativní charakter a mohou být přizpůsobeny podmínkám konkrétní školy a potřebám ZU.

KRAAU může sloužit jako praktická opora pro spolupráci mezi UU a ZU zejména v těchto oblastech:

Sdílený profesní jazyk

KRAAU vytváří prostor pro nalezení sdíleného profesního jazyka mezi UU a ZU a umožňuje společně pojmenovávat kvalitu výuky a profesní očekávání. Sdílené porozumění konkrétním kompetencím a pojmům umožňuje funkční spolupráci po celé adaptační období.

Příklad: UU diskutuje se ZU nad konkrétními kompetencemi (kartičkami) při přípravě na výuku i při její reflexi. Společně hledají odpovědi na otázky: Jak konkrétně se tato kompetence projeví ve třídě? Co budou dělat žáci a co učitel, když se bude dařit její naplnění?

Formulace rozvojových cílů

KRAAU poskytuje strukturovaný rámec pro tvorbu individuálních rozvojových cílů ZU v průběhu celého adaptačního období.

Příklad: Na základě počátečního sebehodnocení ZU a společného vyhodnocení potřeb UU pomáhá definovat dílčí, realistické a měřitelné cíle, které jsou přímo navázány na konkrétní kompetence KRAAU. Tyto cíle tvoří plán rozvoje pro nadcházející měsíce.

Zaměření náslechu a reflexe

Na základě diskuse nad KRAAU je formulována konkrétní zakázka pro pozorování v dané vyučovací hodině.

Příklad: UU se při náslechu záměrně soustředí pouze na projevy jednoho jevu, na němž se se ZU domluvili, a v němž se chce ZU posunout. Toto selektivní zaměření pozornosti na jeden konkrétní jev zefektivňuje profesní učení a usnadňuje cílenou zpětnou vazbu.

Sebehodnocení a zpětná vazba

KRAAU funguje jako nástroj pro sebehodnocení ZU i pro kolegiální zpětnou vazbu ze strany UU.

Příklad: ZU v diskusi vyhodnocuje vlastní posun a potřeby. UU oceňuje rozvoj, k němuž v daném časovém úseku došlo, a formuluje konkrétní formativní podněty pro další profesní posun. Společně vyhodnocují, u kterých kompetencí došlo k posunu a jak se to konkrétně projevilo ve výuce.

3.10 Podmínky kvality adaptačního období

I Kvalitní adaptační období nevzniká samo od sebe. Opírá se o systematickou práci UU, ale také o aktivní podporu vedení školy. Právě vedení školy má zásadní vliv na to, zda bude adaptační období pouze formální, nebo skutečně rozvojové.

Vedení školy vytváří podmínky pro:

- pravidelnou spolupráci mezi UU a ZU,
- prostor pro sdílení a reflexi,
- plánování profesního rozvoje.

Pokud se podaří vytvořit prostor pro sdílení, reflexi a postupný profesní rozvoj, promítá se to do vyšší profesní jistoty ZU, jejich samostatnosti a ochoty spolupracovat. Adaptační období tak představuje investici nejen do jednotlivých učitelů, ale i do kultury celé školy.

Role UU klade nároky na profesní zkušenost i schopnost reflektovat výuku. Adaptační období proto může být příležitostí také pro profesní rozvoj UU a je vhodné tuto roli systematicky podporovat.

Završením adaptačního období by měl být zajištěn plynulý přechod začínajícího učitele od úvodní adaptace k jeho systematickému a dlouhodobému profesnímu i kariérnímu rozvoji. Za tímto účelem se doporučuje provést závěrečný **evaluační rozhovor** mezi začínajícím učitelem,

uvádějícím učitelem a vedením školy, jehož podkladem je strukturované **profesní portfolio** mapující dosavadní posun pedagoga. Výstupem tohoto procesu by měl být individuální **plán dalšího profesního rozvoje**, který jasně definuje cíle a oblasti pro budoucí pedagogický růst.

Odkazy na další zdroje a materiály:

KRAAU A JEHO IMPLEMENTACE

Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství (KRAAU):

- https://msmt.gov.cz/vzdelavani/kompetencni-ramec-absolventa-ucitelstvi#kompetencni-ramec

Oborově specifické kompetenční rámce (OSKR):

- https://msmt.gov.cz/vzdelavani/kompetencni-ramec-absolventa-ucitelstvi#implementace-kraau

Průvodce implementací KRAAU:

- https://msmt.gov.cz/vzdelavani/kompetencni-ramec-absolventa-ucitelstvi#implementace-kraau

KRAAU a Kvalitní škola:

- https://www.kvalitniskola.cz/Vlastni-hodnoceni/Kompetencni-ramec-absolventa-a-absolventky-ucitels

Implementace Kompetenčního rámce absolventa a absolventky učitelství do přípravy učitelů a učitelek v České republice. Metodické doporučení MŠMT

- https://msmt.gov.cz/uploads/DVPP/Metodicke_doporuceni_k_implementaci_KRAAU.pdf

Jak se v České republice proměňuje příprava učitelů a učitelek?

- https://www.youtube.com/watch?v=mhzNm2MRneU

PROVÁZEJÍCÍ UČITELÉ

Pokusné ověřování Systému podpory PU

- https://msmt.gov.cz/vzdelavani/pokusne-overovani-system-podpory-provazejicich-ucitelu-s

Další metodické materiály pro PU:

- https://www.provazejiciucitele.cz/metodicke-materialy/
- https://www.provazejiciucitele.cz/wp-content/uploads/2023/11/Proces-reflexe.pdf

Komunita vzdělavatelů budoucích učitelů:

- https://www.kvbu.cz/

UVÁDĚJÍCÍ UČITELÉ

Metodický materiál – uvádějící učitelé a adaptační období začínajících učitelů

- https://edu.gov.cz/wp-content/uploads/2025/08/Informacni-material-uvadejici_ucitele_a_adaptacni_obdobi.pdf

Metodické video – Start v učitelské profesi: adaptační období a uvádějící učitelé a učitelky v praxi školy

- https://www.youtube.com/live/Crp-1fIqbg0

Adaptační období z pohledu uvádějícího učitele

- https://www.projektsypo.cz/dokumenty/UU_prirucka.pdf

Adaptační období z pohledu začínajícího učitele

- https://www.projektsypo.cz/dokumenty/UU_prirucka.pdf

Adaptační období z pohledu ředitele školy

- https://www.projektsypo.cz/dokumenty/Ves_prirucka.pdf

Začni učit!

- https://www.zacniucit.cz/

Seznam zkratek:

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

ČŠI – Česká školní inspekce

KRAAU – Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství

OSKR – oborově specifické kompetenční rámce

DVPP – další vzdělávání pedagogických pracovníků

PU – provázející učitel

VŠV – vysokoškolský vzdělavatel

FPU – fakulty připravující učitele

UU – uvádějící učitel

ZU – začínající učitel

VOŠ – vyšší odborná škola

SPGŠ – střední pedagogická škola

MŠ – mateřská škola

ZŠ – základní škola

SŠ – střední škola